

SIYOSIY JARAYONLARNING GLOBALLASHUVI.

*G'olibnazarova Charos
O'ralov Abrorjon*

*Jizzax davlat pedagogika universiteti
maktab menejmenti 4-kurs talabalari*

Annotatsiya: ushbu maqolada globallashuv jarayonlarini anglash, siyosiy sohada bu jarayon davlatning ishtirokisiz kechmasligi, dunyoviy hokimiyat tarmoqlararo hokimiyat ahamiyati haqida ma'lumotlar berib o'tildi.

Abstarct: In this article, information was provided about the understanding of the processes of globalization, the fact that this process cannot take place without the participation of the state in the political sphere, and the importance of inter-sector power in the world.

Kalit so'zlar: globallashuv, Yevropa ittifoqining shaklanishi, globallashuvning bosh subekti, globallashuv va neoliberal qadriyatlarni targ'ib etuvchi ochiq fuqarolik jamiyatini barpo qilish g'oyasi.

Keywords: globalization, the formation of the European Union, the main subject of globalization, the idea of establishing an open civil society promoting globalization and neoliberal values..

Bilishni hamma nodon ham eplashi mumkin.

Eng asosiysi tushunishdir.

Albert Eynshteyn

Bugun dunyoda kechayotgan globallashuv jarayonlarini anglash, ularni obyektiv baholash oson emas. Ular bir tomondan, insoniyat va sivilizatsiya erishgan yutuqlarga tayanib, integratsiyani kengaytirishga xizmat qilayotgan bo'lsa, ikkinchi tomondan, gegemonlikka da'vogar qatlamlar va davlatlar ideologiyasini boshqa xalqlarga, qit'alar va davlatlarga zo'rlab singdirishni qo'llab-quvvatlamogda. Ushbu ichki ziddiyatlar globallashuv bayrog'i ostida barcha etnoslar va etnomadaniyatlarining mustaqilligiga raxna solayotgani voqelikka aylanib borayotgani uchun antiglobalistik harakatlar doirasi kengayib borayotgani kuzatiladi. Ushbu maqola ana shunday nihoyatda murakkab va dolzarb mavzuni milliy demokratik taraqqiyot nuqtayi nazaridan o'rganishga jazm etilgani bilan e'tiborlidir. Maqolada globallashuv alohida fenomen sifatida tadqiq etiladi, uning genezisidan tortib to xalqaro aloqalarni ifoda etuvchi voqelikka ko'tarilish bosqichlarigacha ochib beriladi. "Siyosiy jarayonlarning globallashuvi" deb nomlangan ushbu maqola globallashuvning yuzaga kelishi, ijtimoiy hayot sohalariga ta'siri xususidagi bilimlarni oshirishga hamda ilmiy tafakkurni

shakllantirishga mo'ljallangan. Globallashuvning xalqaro voqelik ekanligi xorijiy adabiyotlarda mavjud globallashuvga xos bo'lgan iboralarni qo'llashni taqozo etadi. Ushbu qo'llanmada O'zbekistonga va o'zbek xalqiga xos bo'lgan gnoseologik tajribalar, etnoan'analar va madaniy meros, ularni asrash, ko'paytirish muammolari muhokama qilingan. Eng muhimi fuqarolarni o'z xalqi, millati manfaatlari nuqtayi nazaridan baholashga o'rgatadi. "Globallashuv bilan etnomadaniyatlar to'qnashuvi real voqelikka aylangan. Lekin bu ziddiyatlar umuminsoniy qadriyatlar foydasiga hal etilsa-da, etnomadaniy omilning determenistik rolini unutmaydi. Xullas, qo'llanmada o'ta murakkab voqelikni ziddiyatlar bilan ochib berilgani o'quvchini befarq qoldirmaydi, uni o'ylashga, goho bahslashishga chorlaydi. Falsafiy g'oyalar doimo turli yondashuvlarni keltirib chiqargan, fikrlar plyuralizmi esa shaxs ongini, tafakkurini rivojlantirib kelgan. Maqola fikrlar mubohasasidan yaralgani uchun ham ongni, tafakkurni behalovat qiladi, insonni mustaqil izlanishga undaydi. Globallashuvning XX asrdagi ijtimoiy-siyosiy hayotga ta'sirini Yevropa Ittifoqining shakllanishi bilan izohlash va bog'lash mumkin. Ikkinchi jahon urushi Yevropadagi davlatlar va xalqlar o'rtasidagi ziddiyatlarni chuqurlashtirib, keskinlashtirib yubordi. Tarqoqlik, o'zini o'ylash Gitlarga osonlik bilan deyarli butun Yevropani itoat ettirishga, bosib olishga imkon berdi. Mazkur fojidan Yevropa saboq oldi. Uinston Cherchill, Buyuk Britaniya davlat arbobi 1946-yil 19-sentyabrda Syurix shahridagi nutqida Yevropaliklarni birlashtirishga, AQSH kabi "Yevropa qo'shma shtatlari" tuzishga chaqiradi. Shundan keyin Yevropa umumiy siyosiy birlik, siyosiy ittifoq - Yevropa ittifoqini tuzish g'oyasi paydo bo'ladi. 1946-yili Buyuk Britaniya Yevropa siyosiy ittifoqini tuzishga da'vat etgan bo'lsa, aynan u 2015 yili Yevropa Ittifoqini bartaraf etish, ya'ni Yevropa Ittifoqidan chiqishni boshlab berdi. Deyarli 70 yil davom etgan Ittifoq, xuddi sobiq Sovet Ittifoqi kabi, tarqalish jarayoniga duch keldi. Tereza Mey hukumatining iste'foga chiqishi va o'zining no'noq siyosiy o'yinlari tufayli Yevropa Ittifoqi bilan Buyuk Britaniya o'rtasidagi kelishmovchiliklarni yanada chuqurlashtirib yubordi. Bryussel siyosatini Yevropaliklarning aksariyati qo'llab-quvvatlamaydi. Yevropa "Komissiyasining buyurtmasi bilan "TN Opinion" tadqiqot markazi 2015-yili so'rovnoma o'tkazgan. Uning natijalariga ko'ra, Yevropa Ittifoqining 41 foiz aholisi Bryussel siyosatini yoqlaydi, 19 foizi xushlamaydi, 38 foizi betaraf. Ruminiya (62%), Bolgariya (55%), Polsha (53%) respondentlari Bryussel olib borayotgan siyosatdan minnatdor. Norozilarning aksariyati Ki'r (42%), Yunoniston (37%), Avstriya (36%) va Buyuk Britaniya (28%)dandir. Shuningdek, respondentlarning 58 foizi ertangi kundan ko'ngli to'q ekanini bildirsa, 36 foizining ko'ngli xavotir. Globallashuv jarayonlarining siyosiy jihatlari borasida e'tiborli va bahsli fikrlarni bildirib kelgan AQSHlik siyosatshunos Z.Bjezinskiy hisoblanadi. U globallashuvning bosh subyekti AQSH ekanini ilgari surgan holda, SSSRning tarqalib ketishini ham bashorat qilgan. To'g'ri, u globallashuv SSSRning parchalanishiga olib keladi, degan fikrni bildirmagan, ammo

ichki ziddiyatlar, kommunistik mafkuraning totalitar xarakteri yopiqlik, shaxs huquqlarining cheklanganligi, g'ayrimilliy siyosat im'eriyanini yemiradi, degan qarashni aytgan. AQSH o'tkazayotgan globallashuv va neoliberal qadriyatlarni targ'ib etuvchi ochiq fuqarolik jamiyatini barpo qilish g'oyasi dunyo siyosatiga, ayniqsa, rivojlanish yo'liga kirgan mustaqil davlatlarning strategik maqsadlariga ta'sir qildi. O'zbekiston Respublikasi tashqi siyosatida keng integratsiya va global hamkorlik yo'lidan bormoqda. Bugun xalqaro jamiyat respublikamizda amalga oshirilayotgan haqiqiy demokratik islohotlarni, 2017-2021 yillarda O'zbekistonni rivojlantirish bo'yicha Harakatlar strategiyasini kuzatib turibdi. Bu strategiya BMTning Barqaror rivojlanish dasturiga hamohangdir. BMTning O'zbekistondagi vakili, xalqaro aloqalarni muvofiqlashtiruvchisi Stefan Prisner quyidagilarni e'tirof etadi: "BMTning O'zbekistondagi tuzilmalari malakatingizning yangi taraqqiyot dasturini to'liq qo'llab-quvvatlaydi. Harakatlar strategiyasida belgilangan chora-tadbirlar O'zbekistonning bugungi rivojlanish bosqichida juda dolzarb sanaladi. Unda ma'muriy, sud-huquq, iqtisodiy islohotlar, ijtimoiy sohani rivojlantirish, shuningdek, yaqin qo'shnilik, do'stlik va millatlararo bag'rikenglik ruhida tashqi siyosat olib borish mo'ljallangan. Unda belgilangan ko'plab vazifalar BMTning 2016-2020 yillarga mo'ljallangan taraqqiyotga ko'maklashuvchi doiraviy dasturiga muvofiq BMT tuzilmalarining mamlakatingiz bilan hamkorlikning ustuvor yo'nalishiga hamohangdir. Birlashgan millatlar tashkilotining mamlakatimizdagi guruhi harakat dasturi ishlab chiqilayotgan davrda Barqaror rivojlanish maqsadlari asosidagi global taraqqiyot dasturi hamda xalqaro huquqiy asoslar, shuningdek, hamkorlikning joriy va istiqboldagi yo'nalishlarini hisobga olgan holda, o'z saviyalarini berdi. Shuni ishonch bilan ta'kidlamochimanki, BMT taraqqiyot dasturi va BMT agentliklarining O'zbekistondagi vakolatxonalarini bundan keyin ham mamlakatingiz bilan hamkorlik qilishga, shu jumladan, harakatlar strategiyasini amalga oshirishga ko'maklashishga tayyor.

Adabiyotlar:

1. Мусаев Ф. Демократик ҳуқуқий давлат қуришнинг фалсафийҳуқуқий асослари. – Тошкент: O'zbekiston, 2007.
2. Алимасов В. Ижтимоий-маънавий мерос ва Шарқона демократия. – Toshkent: Noshir, 2013.
3. Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Бош Ассамблеясининг 72-сессиясида нутқини ўрганиш бўйича илмий-оммобоп рисола. – Тошкент: Маънавият, 2017.28 б.
4. Бжежинский З. Великая шахматная доска. Господство Америки и его геостратегические императивы. – Москва. Межд. Отношения, 2000. С.12.
5. Қаранг: Walts. Dols Europe Have a Future? // "Forring Policy", July 16, 2015.

6. Ёкубов С. YEVROPA ITTIFOQI Ayirilganni ayiq yer // Тафаккур, 2016, 1-сон. 28-29 б.
7. Шваб К. Четвертая промышленная революция. Москва: Эксмо, 2018. 8. Кларк Д. Alibaba. История мирового восхождения от первого лица. – Москва: Эксмо, 2018.

